

2010-04-23

Avd för administration
Fredrik Åstedt

Statsrådsberedningen
103 33 STOCKHOLM

Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar den nya EU-strategi för tillväxt och sysselsättning som Europeiska kommissionen presenterade den 3 mars 2010 och som Europeiska rådet ställde sig bakom vid sitt möte den 25-26 mars 2010 – *Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*.

Ett förstärkt deltagande av kommuner och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter på nationell och europeisk nivå, är avgörande för att Europa 2020-strategin skall bli mer framgångsrik än Lissabonstrategin, som styrde EU:s sysselsättnings- och tillväxtarbete under perioden 2000-2010.

Sveriges Kommuner och Landsting uppmanar därför regeringen att med beaktande av subsidiaritetsprincipen samarbeta med förbundet och med svenska kommuner, landsting, och regioner i utarbetandet av det nationella reformprogram som skall styra genomförandet av Europa 2020-strategin i Sverige. *Nationellt forum*, där politiker från alla landets län möter regeringen för diskussioner om tillväxt och utveckling, är en viktig arena för denna dialog.

Kommunal och landstingskommunal sektor omfattar 21 procent av Sveriges BNP och står för 30 procent av sysselsättningen. Sektorn bidrar till Europa 2020-strategins mål bl.a. genom arbete för bättre kvalitet och resursutnyttjande i den egna verksamheten och genom att utveckla det lokala företagsklimatet, kompetensförsörjningen och arbetsmarknadsregionernas funktion. Regionala utvecklingsplaner, nationella öppna jämförelser av verksamheten och framtagandet av en ranking för företagsklimat är medel som Sveriges Kommuner och Landsting och förbundets medlemmar använder. En dialog om hur detta arbete kan bidra till den nationella reformplanen är önskvärd.

Vi beklagar att Europa 2020-strategin inte har givits en tydligare jämställdhetsprofil, trots regeringens viktiga påtryckningsarbete i denna fråga. Vi uppmanar regeringen att förändra detta när strategin genomförs i Sverige.

Förbundet har följande synpunkter när det gäller hur Europa 2020-strategins fem övergripande EU-mål skall brytas ned till nationella svenska mål:

- Sverige bör införa ett ambitiöst sysselsättningsmål. En hög sysselsättningsnivå är en förutsättning för att finansiera framtidens välfärd.
- Innovationer innefattar mer än satsningar på forskning och utveckling (FoU). Det är därför positivt att en ny EU-indikator skall tas fram på detta område. Förbundet betonar vikten av att beakta och främja innovationer inte bara i näringslivet, utan även i offentlig sektor.
- Vi beklagar att Europa 2020-strategin inte innehåller ett nytt och ambitiöst miljömål. Vid genomförandet av EU:s klimatmål är det avgörande att stimulera arbete på lokal och regional nivå.
- Europa 2020-strategins utbildningsmål bör fokusera på de faktiska kompetenser elever tillägnat sig, inte bara på hur många år de går i skola.
- För att bekämpa fattigdom bör EU och medlemsstaterna fokusera på ekonomisk tillväxt, utbildning och förvaltningsreformer.

Förbundets ställningstaganden

Allmänt

Europa 2020-strategin innehåller jämfört med Lissabonstrategin en bättre balans mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga mål. Att underbygga en dynamisk och konkurrenskraftig ekonomi, med en stark social och ekologisk dimension, är en förutsättning för EU:s framtida utveckling.

Sveriges Kommuner och Landsting vill, som kommissionen och Europeiska rådet, understryka betydelsen av att kommuner och regioner, såväl som arbetsmarknadens partner på nationell och europeisk nivå, involveras i strategin på ett effektivare sätt än fallet var med Lissabonstrategin. Detta är en förutsättning för att nå de mål som har satts upp.

Det är mycket positivt att kommissionen och Europeiska rådet lyfter fram betydelsen av sammanhållningspolitiken och strukturfonderna som viktiga genomförandemekanismer för Europa 2020-strategin, liksom vikten av att främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning för att uppnå strategins mål. En förnyad politik för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning måste vara en grundsten i genomförandet av Europa 2020-strategin. Svenska regioner behöver även i framtiden vara en aktiv part i en av Europa 2020-målen präglad sammanhållningspolitik – en politik med syfte att stärka samtliga europeiska regioners konkurrenskraft.

Med Lissabonfördraget har territoriell sammanhållning införts som ett EU-mål tillsammans med ekonomisk och social sammanhållning. En territoriell utgångspunkt klargör de lokala och regionala förutsättningarna för tillväxtarbetet och underlättar ett helhetsgrepp om social, ekonomisk och ekologisk utveckling. Framtagandet av indikatorer på lokal och regional nivå är därför en viktig förutsättning

för strategins framgång. Först när sådana indikatorer finns kan det synliggöras hur regioner och kommuner faktiskt arbetar med Europa 2020-strategins mål och med att lägga grunden för svensk och europeisk konkurrenskraft. Exempel på hur detta konkret kan göras kan hämtas från Regionförbundet Sörmlands arbete med Lissabonstrategin. Även Sveriges Kommuner och Landstings arbete med öppna jämförelser kan i många avseenden fungera som ett föregångsexempel.

Sveriges Kommuner och Landsting och förbundets medlemmar spelar en viktig roll för att få företag att växa och anställa. Nämnas kan t.ex. arbetet för att ytterligare förbättra det lokala och regionala företagsklimatet och utveckla bemötande, myndighetsutövning och service i förhållande till företagen. Kommuner tillämpar ett flertal statliga regler i förhållande till företagen och kommunsektorn arbetar med att göra denna myndighetsutövning så effektiv som möjligt. Förbundet och dess medlemmar kan även ge synpunkter på statliga reglers ändamålsenlighet.

Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar att Europa 2020-strategin betonar behovet av att bygga bort de s.k. flaskhalsar som begränsar tillväxten på nationell nivå och på EU-nivå, inbegripet de som rör infrastruktur och den inre marknadens funktionssätt. Förbundet är en viktig samarbetspartner för regeringen i arbetet med att identifiera dessa flaskhalsar i Sverige.

Förbundet beklagar att jämställdhetsperspektivet inte har fått ett tydligare genomslag i Europa 2020-strategin. Inte minst när det gäller sysselsättnings-, utbildnings- och fattigdomsmålen borde ett jämställdhetsperspektiv ha tillämpats. Ett viktigt EU-mål borde t.ex. ha varit att öka kvinnors sysselsättningsgrad. Europeiska rådets skrivningar är bättre än kommissionens ursprungliga förslag, men förbundet önskar att man hade varit ännu tydligare på denna punkt. Vi uppmanar regeringen att avhjälpa bristen på jämställdhetsperspektiv när strategin omvandlas till nationella mål och konkret handling i Sverige.

Sveriges Kommuner och Landsting uppmanar regeringen att med beaktande av subsidiaritetsprincipen samarbeta med förbundet och med svenska kommuner, landsting, och regioner i utarbetandet av det nationella reformprogram som skall styra genomförandet av Europa 2020-strategin i Sverige. *Nationellt forum*, där politiker från alla landets län möter regeringen för diskussioner om tillväxt och utveckling, är en viktig arena för denna dialog. Nästa Nationellt forum äger rum den 7 maj 2010. Lokal och regional nivå utgör strategins ”verkstad”, d.v.s. det är här som den huvudsakligen kommer att genomföras.

Sveriges Kommuner och Landsting redogör i det följande för hur förbundet anser att Europa 2020-strategins fem övergripande mål bör brytas ned till nationella mål i Sverige.

Sysselsättningsmålet

Europeiska rådet har slagit fast följande mål:

- EU och medlemsstaterna skall eftersträva en sysselsättningsgrad på 75 procent för kvinnor och män i åldrarna 20-64 år, bland annat genom ett ökat deltagande av unga människor, äldre arbetstagare och lågkvalificerade arbetstagare samt genom en bättre integration av lagliga migranter.

Sverige är i många avseenden ett föregångsland inom EU när det gäller sysselsättningspolitik. Positivt är inte minst att vi har en så stor andel kvinnor och äldre aktiva i arbetskraften.

En hög sysselsättningsnivå är avgörande för att kommuner, landsting och regioner skall kunna finansiera framtidens välfärd. Det är därför angeläget att Sverige bibehåller sin höga ambitionsnivå på detta område. Detta innebär att Sverige bör sträva efter ett än mer ambitiöst mål än det Europeiska rådet har slagit fast för EU som helhet. Inte minst viktigt är att sysselsättningen ökar bland äldre och invandrargrupper. Arbete bör även fortsätta för att underlätta en balans mellan arbets- och privatliv och för att motverka löneskillnader mellan kvinnor och män.

Sysselsättningspolitiken bör syfta till insatser riktade mot den strukturella långtidsarbetslösheten, för att därigenom minska bidragsberoendet och öka sysselsättningsdeltagandet. Insatserna måste utformas så att personer får kompetens för fortbildning och inträde på arbetsmarknaden, bl.a. genom attraktiva yrkesinriktade utbildningar och andra rustande åtgärder som kan bidra till att ett livslångt lärande etableras.

FoU-målet

Europeiska rådet har slagit fast följande mål:

- EU och medlemsstaterna skall förbättra villkoren för forskning och utveckling, särskilt i syfte att få nivåerna för kombinerade offentliga och privata investeringar inom denna sektor att uppgå till tre procent av BNP. Kommissionen kommer att utarbeta en indikator som avspeglar FoU- och innovationsintensiteten.

Det är positivt att både kommissionen och Europeiska rådet inser att en allt för ensidig betoning på att innovationer beror på satsningar på forskning och utveckling (FoU) leder fel. Kopplingen är i många fall viktig, men innovationer är ett bredare begrepp och behöver inte hänga samman med högteknologi. Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar därför utarbetandet av en ny EU-indikator som tar ett bredare grepp om innovationer, detta inte minst då Sverige redan med god marginal klarar treprocentsmålet.

Förbundet vill betona vikten av att EU och regeringen inte bara fokuserar på FoU och innovation i näringslivet, utan även lyfter fram den offentliga sektorn. Vi vill t.ex. uppmärksamma det nordiska projektet "Measuring innovation in the public sector", som SCB håller i och där Sveriges Kommuner och Landsting och Vinnova är svenska medfinansierare. Projektet syftar till att ta fram indikatorer på hur

man kan mäta innovationsarbete inom offentlig sektor. Projektet bör kunna ge regeringen inspiration till hur man kan formulera ett stimulerande outputmål för FoU- och innovationsarbetet även på EU-nivå.

En bättre koppling mellan forskningspolitik och andra politikområden bör utvecklas. Till exempel finns en betydande innovationskomponent i dagens sammanhållningspolitik och en framtida klimatpolitik behöver även omfatta möjligheter att stödja innovationer. Deltagande av företag och lokala och regionala myndigheter i forskningsprojekt har gjort det möjligt att testa ny teknik inom till exempel kollektivtrafik, informationsteknik och miljöområdet. Denna form av samarbete mellan företag, offentlig sektor och forskningsvärld är värdefull och behöver underlättas.

Miljömålet

Europeiska rådet har slagit fast följande mål:

- EU och medlemsstaterna skall minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent i förhållande till 1990 års nivåer, öka de förnybara energikällornas andel av den slutliga energikonsumtionen till 20 procent och eftersträva en ökning med 20 procent i energieffektivitet.

EU åtar sig att fatta ett beslut att gå vidare till en minskning med 30 procent till 2020 jämfört med 1990 års nivåer förutsatt att andra industriländer åtar sig att göra jämförbara utsläppsminskningar och att utvecklingsländerna i rimlig utsträckning bidrar alltefter ansvar och förmåga.

Förbundet konstaterar att de miljömål som ingår i Europa 2020-strategin är identiska med de som EU antog i sitt klimatpaket i slutet av 2008. Dessa mål har omvandlats till nationella mål och ett implementeringsarbete har redan påbörjats. Vi beklagar att Europa 2020-strategin inte innehåller nya ambitiösa mål för EU på miljöområdet.

Sveriges Kommuner och Landsting vill framhålla betydelsen av att parallellt med fortsatta internationella klimatförhandlingar bygga vidare på initiativ underifrån. På lokal och regional nivå, både i Sverige och internationellt, finns en stor vilja att vara en del av lösningen på klimatfrågan. Det är också viktigt att fortsatt integrera en klimatdimension i andra politikområden, inom EU och nationellt.

Förbundet menar att Sverige och EU bör satsa på och använda lokal och regional nivå i klimatarbetet. Närheten till medborgarna är avgörande för en lyckad omställning. Starka kommuner, landsting och regioner är en fördel för Sverige även i detta avseende.

Klimatfrågan handlar om strategisk samhällsutveckling och regionalt utvecklingsansvar. Sveriges Kommuner och Landsting menar därför att vi behöver bygga en ändamålsenlig regional organisation för klimatfrågan i Sverige. I dagsläget har staten exempelvis lagt uppdrag på länsstyrelserna att ta fram regionala klimat- och energistrategier. Detta är frågor för politisk nivå även regionalt.

Klimatfrågan handlar också om hållbar tillväxt. Kommuner, landsting och regioner medverkar till detta bl.a. genom ett hållbart samhällsbyggande. Här finns många goda exempel från Sverige att lyfta fram internationellt.

Sveriges Kommuner och Landsting understryker att relevanta styrmedel, verktyg och stöd behövs för klimatarbetet på lokal och regional nivå i Sverige. Ett exempel är stöd till offentlig upphandling. Vi menar att lagen om offentlig upphandling bör utvecklas så att närhetsprincipen gäller för tjänster av allmänt intresse, t.ex. närproducerade livsmedel, avfallslösningar och avfallstransporter.

Utbildningsmålet

Europeiska rådet har slagit fast följande mål:

- EU och medlemsstaterna skall förbättra utbildningsnivån, särskilt genom att sträva efter att minska antalet elever som i förtid avbryter sin skolgång och genom att öka den befolkningsandel som avslutat en eftergymnasial utbildning eller motsvarande utbildning. Med beaktande av kommissionens förslag skall Europeiska rådet fastställa de exakta siffermålen i juni 2010.

En höjd kompetensnivå är en nödvändighet för att garantera Europas framtida konkurrenskraft. Vi kan och bör inte konkurrera med omvärlden genom låga löner, utan genom kvaliteten på våra arbetstagare och utbildningssystem. Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar därför att kommissionen och Europeiska rådet har infogat ett mål på utbildningsområdet i Europa 2020-strategin.

Kommissionens ursprungliga förslag på detta område var ett mål om att antalet ungdomar som lämnar skolan i förtid borde minskas från 15 procent till 10 procent och att andelen i åldersgruppen 30-34 som har en högre avslutad utbildning borde öka från 31 procent till minst 40 procent. Europeiska rådet enades vid sitt möte i mars 2010 om att skjuta upp beslut på detta område till sitt junimöte 2010.

Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar att Europeiska rådet inte biföll kommissionens förslag. Förbundet vill på intet sätt förneka problemet med ungdomar som avbryter sin skolgång i förtid. Vi menar dock att det leder fel att enbart fokusera på hur många elever som befinner sig i, har avslutat eller avbrutit en viss utbildningsform. Att ha genomgått ett visst antal skolår utgör inte alltid en garanti för att elever lär sig rätt saker för att fungera i samhället. Förbundet föreslår därför att utbildningsmålet i Europa 2020-strategin inte bara fokuserar på antalet skolår, utan även på mål och resultat – d.v.s. på vad elever i de olika medlemsstaterna faktiskt kan.

Utgångspunkt för den indikator som skall utarbetas på detta område bör förslagsvis vara de nyckelkompetenser som ingår i den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete ("Utbildning 2020"), bl.a. digital kompetens, initiativförmåga och företaganda.

Sveriges Kommuner och Landsting vill understryka vikten av att skolsystemen i EU ger flickor och pojkar samma möjligheter att lära sig och utvecklas. Utbildningsmålet i Europa 2020-strategin bör därför ges en tydlig jämställdhetsprofil.

Fattigdomsmålet

Europeiska rådet har slagit fast följande mål:

- EU och medlemsstaterna skall främja social integration, framför allt genom fattigdomsminskning. Ytterligare arbete krävs avseende lämpliga indikatorer. Europeiska rådet kommer att återkomma till denna fråga vid juni-mötet 2010.

Sveriges Kommuner och Landsting ser det som självskrivet att det är ett viktigt mål att minska antalet människor som lever i fattigdom i EU. Syftet med Europa 2020-strategin är att garantera smart och hållbar tillväxt *för alla*. För att uppfylla detta mål krävs åtgärder som garanterar att tillväxten når de mest utsatta grupperna i samhället.

Kommissionen föreslog ursprungligen ett mål om att antalet människor som lever under de nationella fattigdomsgränserna, definierat som 60 procent av den disponibla medianinkomsten i varje medlemsstat, borde minskas med 25 procent. Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar att Europeiska rådet avvisade kommissionens förslag. Förbundet anser att variabla fattigdomsgränser inom unionen leder fel och ser hellre ett EU-övergripande fattigdomsmål.

För att säkerställa att ambitionen om fattigdomsbekämpning leder till konkreta resultat vill Sveriges Kommuner och Landsting framhålla betydelsen av att ett adekvat siffermål för fattigdomsminskning inkluderas i Europa 2020-strategin. Samtidigt vill förbundet trycka på att framgång för ett sådant mål är beroende av tydligt formulerade strategier för hur det skall uppnås. EU:s kommuner och regioner kommer att ha en viktig roll att spela i genomförandet av sådana strategier.

Det effektivaste sättet att minska fattigdom är att generera ekonomisk tillväxt. Tillväxt skapar arbetstillfällen och skatteintäkter som kan satsas på social inkludering. Det offentliga roll bör vara att på alla sätt underlätta för företag att skapa sysselsättning. Svenska kommuner, landsting och regioner spelar en viktig roll i detta arbete genom att säkerställa ett gott företagsklimat lokalt och regionalt.

Minst lika viktigt för att uppnå minskad fattigdom är välfungerande utbildningssystem. Alla elever – oavsett kön, etnisk eller social bakgrund – bör utifrån sina unika utgångspunkter ges bästa möjliga förutsättningar för att tillgodogöra sig de färdigheter som krävs för att ta sig fram i dagens och morgondagens kunskaps-samhälle. Svenska kommuner har här självklart en helt central roll att spela i sin funktion som skolhuvudmän.

En välfungerande offentlig förvaltning är avgörande för att motverka socialt utanförskap. Det är de människor som har det svårast socialt som drabbas värst av korrupktion och brister i myndighetsutövning i vissa delar av Europa. Inte minst gäller detta utsatta kvinnor. En medborgartillvärd och öppen offentlig förvaltning är således en förutsättning för social inkludering.

Sveriges Kommuner och Landsting föreslår att EU och medlemsstaterna satsar på dessa tre områden: ekonomisk tillväxt, utbildning och en välfungerande offentlig förvaltning. Kraftfulla insatser på dessa områden är det effektivaste sättet att verka för social inkludering i EU.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande